

Memo

Aan:	Gemeenteraad
Van:	College van Burgemeester en Wethouders
Team:	Beleid
Datum:	17 april 2025
Onderwerp:	Raadsbrief Transformatieplan Mentale Gezondheid en Veerkracht
Bijlage memo:	1: Transformatieplan Mentale Gezondheid en Veerkracht 2: Trimbos – rapport 'GGZ uit de Knel', 2023
N.a.v. toezegging raad d.d.:	

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

- a. Het college besluit in te stemmen met de inhoudelijke lijn van het Transformatieplan Mentale Gezondheid en Veerkracht;
- b. Het college besluit in te stemmen met het indienen van het Transformatieplan Mentale Gezondheid en Veerkracht en daarmee transformatiegelden aan te vragen;
- c. Het college besluit om wethouder Zonderland te mandateren om de transformatieaanvraag te ondertekenen namens de gemeente;
- d. Het college besluit de Raad te informeren over het Transformatieplan middels bijgevoegde actieve info.

Zaaknummer: 0098255413
Documentnummer: 0098710298

Memo

Toelichting/achtergrond

Het is code rood in de zorg. Daarom moet er iets veranderen om ervoor te zorgen dat iedereen toegang blijft houden tot de zorg. Om dit te bereiken heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in 2022 afspraken gemaakt met veel zorgorganisaties en met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze afspraken staan in het Integraal Zorgakkoord (IZA). Doel van het IZA is om de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Één van de afspraken is dat elke regio een regiobeeld en een regioplan maakt. Het regiobeeld geeft aan waar de knelpunten in de zorg liggen en wat er de komende jaren moet gebeuren om deze problemen op te lossen. Ook in Friesland is een regiobeeld en een regioplan opgesteld¹. In het regioplan is Mentale Gezondheid & Veerkracht als één van de vier prioritaire opgaven benoemd, Hier gaan we in Friesland samen mee aan de slag.

Net als in de rest van Nederland hebben in Friesland steeds meer mensen hulp nodig bij mentale problemen. Ook worden de problemen ingewikkelder, is er te weinig personeel en zijn de wachttijden lang. De manier waarop we nu werken, kan zo niet doorgaan. Er moet anders gewerkt en beter samengewerkt worden. Alleen zo kunnen we de mentale gezondheidszorg in Friesland klaar maken voor de toekomst.

Het plan

We moeten anders gaan werken. Dit vraagt om een grote verandering in hoe we in Friesland met elkaar samenwerken. Iedereen moet op een gelijkwaardige manier meedoen: inwoners, welzijnsorganisaties, het sociaal domein, de huisartsenzorg, de GGZ en andere betrokkenen. Door beter samen te werken kunnen we de druk op de zorg verlagen en de problemen aanpakken.

Daarom is het Transformatieplan Mentale Gezondheid en Veerkracht (MG&V) gemaakt. Dit plan heet: 'Door domein-overstijgende samenwerking naar Toegankelijke Mentale Gezondheidszorg in heel Friesland 2024-2027'. Het plan is opgesteld met veel organisaties, zoals GGZ Friesland, huisartsen, Stjoer, Kien, Zorgverzekeraar Zilveren Kruis/ De Friesland, gemeenten en welzijnsorganisaties.

Met dit plan willen we dat inwoners zich mentaal sterker voelen en snel de juiste hulp krijgen. We verwachten dat hierdoor minder mensen met mentale klachten naar de huisarts gaan en dat er minder doorverwijzingen naar de GGZ nodig zijn. Ook willen we dat de mentale gezondheidszorg goed blijft en toegankelijk is.

De aanpak

Het belangrijkste is dat we lokaal samenwerken. Daarom werken we met de Wijkgerichte Aanpak Mentale Gezondheidszorg. Deze wijkgerichte aanpak is gebaseerd op de zes bouwstenen uit het rapport 'GGZ uit de knel' van het Trimbos instituut. De bouwstenen zijn:

1. Promotie van mentale gezondheid gedurende de gehele levensloop;
2. Laagdrempelige hulp bij (beginnende) problemen;
3. Integraal kijken en samenwerken in de eerste lijn;
4. Integraal kijken en samenwerken bij de poort van de ggz;
5. Van 'geholpen worden' naar 'jezelf (en anderen) leren helpen';
6. Geïntegreerde (netwerk)zorg en ondersteuning voor mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA).

In de Wijkgerichte Aanpak Mentale Gezondheidszorg werken professionals uit het zorg-, sociaal- en welzijnsdomein samen aan de mentale gezondheid van Friese inwoners. Dit gebeurt door in te

¹ <https://friza.nl/documenten/>

zetten op onder andere preventie, het eerder, beter en passender doorverwijzen en in de wijk samen te werken. Samen doen en hier samen van leren.

Voor gemeenten staan er verschillende acties in het plan:

- Gemeenten zetten zich in op het voorkomen van mentale klachten bij jongeren en jong volwassenen. Ze gebruiken hiervoor programma's zoals STORM (voor suïcide- en depressie preventie) en Join Us (tegen eenzaamheid).
- Gebiedsteammedewerkers kunnen advies vragen aan GGZ professionals en werken samen in een zogenaamde verkennend gesprek. Het doel is dat inwoners meteen goed worden doorverwezen naar de juiste hulp.
- Gebiedsteammedewerkers werken samen met GGZ-medewerkers in teams voor mensen met een ernstig psychische aandoening (EPA).
- Gebiedsteammedewerkers werken samen met GGZ-medewerkers in teams voor gezinnen met meerdere problemen.

Naast betere zorg voor Friese inwoners en hun naasten, zijn preventie en laagdrempelige toegang tot ondersteuning belangrijk. Door tegelijk in te zetten op preventie en samenwerking, maken we de stap van geestelijke gezondheidszorg naar mentale gezondheid.

Transformatiemiddelen

Met het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft het ministerie van VWS geld beschikbaar gesteld voor verandering in de zorg. Organisaties kunnen dit geld aanvragen als ze een goed transformatieplan hebben.

Voor het transformatieplan wordt een aanvraag gedaan voor in totaal ongeveer €42,5 miljoen. Hiervan is ongeveer €20 miljoen bestemd voor de Friese gemeenten en welzijnsorganisaties. Dit geld is bedoeld om de plannen verder uit te werken en te implementeren, zoals beschreven in het transformatieplan. Op basis van het 'Addendum' is het voor gemeenten in de IZA periode ook mogelijk om structurele kosten, zoals loonkosten, te financieren vanuit de transformatiegelden.

Gemeenten kunnen deze middelen ontvangen via een speciale regeling, de Specifieke Uitkering Transformatie (SPUK Transformatie). Deze financiering is tijdelijk en loopt tot en met 2027. Het ministerie van VWS is in gesprek met welzijnsorganisaties, GGD GHOR en de partijen van het IZA om te komen tot een aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA). De inzet van de VNG is om structurele financiering voor gemeenten te krijgen om te kunnen deze transformaties te kunnen (blijven) uitvoeren.

Webinar

Voor de zomer vindt er een webinar plaats voor alle Friese raadsleden om de inhoud van het transformatieplan "Mentale Gezondheid en Veerkracht FriZA" toe te lichten.